



NIEUWSBRIEF 14

Vrienden van Park Darwin

www.vriendenvanParkDarwin.nl - Facebook: @vriendenvanParkDarwin

Jun 2019

Woord vooraf

In deze Nieuwsbrief van juni blikt voorzitter Sonja terug op het afgelopen drukke kwartaal met daarin hoogtepunten en, als dieptepunt, een triest afscheid. Een apart stukje wijdt Sonja aan het tuinhuis dat nu vrijwel klaar is.

Maartje schrijft over de excursie met vrijwilligers naar Thijsses Hof, bijzondere ontwikkelingen in de tuin en de plannen voor de komende maanden.

Jan brengt weer een mooi interview met een wel zeer actieve vrijwilligster.

Verder veel aandacht voor Hans Warnau, de ontwerper van het Darwinplantsoen en de Bloementuin. Jan maakte een samenvatting van een artikel over Warnau uit 2015. Sonja schreef een recensie van het boek over Warnau dat ze afgelopen december op de vrijwilligersdag kreeg aangeboden.

Al met al weer een dik nummer, met veel foto's, heerlijk om de zomervakantie mee te beginnen!



– zomervakantie –
lekker ontspannen in de tuin!



Tuinwerkdagen

Op de volgende dagen en tijden wordt er door vrijwilligers in de tuin gewerkt, altijd onder leiding van een tuincoördinator:

- maandag 09.00-12.30u
- woensdag 09.00-12.30u
- 1e en 3e zaterdag van de maand, 13.00-16.00u

Meld je ook aan als vrijwilliger, we hebben je hulp hard nodig. Gereedschap is aanwezig, je kunt zo aan de slag!

Agenda

Zaterdag 21 sept: mini tuincursus van Maartje met het thema Herfst en Winter. In een rondwandeling van ongeveer 1 uur door de Bloementuin bespreken we het tuinwerk voor de aankomende periode. Vragen over planten in je eigen tuin zijn ook zeker welkom. We starten om 11.00 bij het tuinhek aan het Darwinplantsoen, je hoeft je niet van tevoren op te geven.

Donderdag 29 aug: excursie naar de Vlinderhof, Utrecht (voor vrijwilligers)

Zondag 22 sept: Boekettendag, 12-16u. Pluk je eigen boeket in de prachtige Bloementuin. Kosten €5, leden gratis!

November: vrijwilligersdag.

Openingstijden tuin

De tuin is elke dag open van 9-19 uur!



Van de voorzitter

Broer Soolsma. Op 14 juni werden we overvallen door een diepriet bericht: onze gebiedsmakelaar Broer Soolsma, die zoveel heeft bijgedragen aan de totstandkoming van de Vereniging en vervolgens van het tuinhuis, is onverhoeds gestorven. Net nadat hij met pensioen was gegaan, waarbij wij ook aanwezig waren om hem veel geluk te wensen in zijn nieuwe bestaan. Wij condoleren zijn nabestaanden en zijn collega's met dit enorme verlies.

Jaarvergadering. Het is altijd lastig om na zo'n bericht over te gaan tot de dagelijkse werkelijkheid. De Vrienden hebben een heel drukke periode achter de rug waaruit we nu een aantal gebeurtenissen extra belichten. De jaarvergadering is alweer enige tijd achter de rug. Belangrijk is dat de kascommissie zijn goedkeuring gaf aan het financieel jaaroverzicht en de begroting en daarmee het advies gaf aan de ledenvergadering het bestuur te dechargeren. Wij danken de kascommissie bijzonder voor het gedane werk, de kritische houding en respecteren uiteraard de wens om er na zoveel jaren mee te stoppen. Dus we nemen afscheid van Sam Drukker en Karel Kneppelhout als leden van de kascommissie. Inmiddels zijn we bezig een nieuwe kascommissie te vragen die we in de volgende Nieuwsbrief zullen introduceren. Alle aanwezige leden hebben inmiddels de stukken van de jaarvergadering toegezonden gekregen en de niet-aanwezigen kunnen die lezen op onze website.

Nieuw bestuurslid. Geruime tijd zijn we bezig geweest een nieuw bestuurslid te werven voor de portefeuille Publiciteit en Communicatie. Na intensieve werving hebben we Caroline Koldewij bereid gevonden deze plaats in te nemen. Zij zal zich in de volgende Nieuwsbrief voorstellen. Wanneer er uit de leden bezwaar zou zijn tegen dit bestuurslid – eigenlijk moeten we dit voorleggen op een algemene ledenvergadering – dan hoort het bestuur dit natuurlijk aan.

Open Dag. De Open Dag met het thema 'Dieren in de tuin' was een groot succes; een mooi verslag vindt men al op onze website. Maartje hield vier zeer goed bezochte excursies door de tuin waarin er veel wetenswaardigheden over de dieren in onze tuin werden verteld. Op onze Facebookpagina staan overigens een paar prachtige filmpjes van vlinders, wespen en hommels op bloemen gemaakt door Pieter Bruin. Ook Frédéric leidde weer groepen mensen door de tuin en deelde met hen zijn grote kennis van deze omgeving. Jan hield excursies in de onmiddellijke omgeving: de Jeruzalem wandeling. Circa 200 mensen hebben deze dag bezocht die extra aantrekkelijk is geworden door de verkoop van bijenplantjes, liefdevol opgekweekt door de neef van een bestuurslid. Ook bijzonder leuk was dat Henny Hofman-Kuper, de ontwerpster van het plantschema uit 1960 aanwezig was, net als Rob Evers die het herplant-ontwerp heeft gemaakt twintig jaar geleden. Beiden waren zeer enthousiast over hoe de tuin eruitzag. Dankzij alle vrijwilligers onder leiding van Maartje wordt er enorm in het tuinwerk geïnvesteerd. Een bijkomende verrassing was dat vlak voor de Open Dag, een buurtbewoner, tevens lid van de Vereniging, aanbood gratis de catering van deze dag voor zijn rekening te nemen. En wat voor catering! We hebben genoten van al het heerlijks dat er werd aangeboden. Vele lieve vrijwilligers hebben deze dag geholpen bij de plantverkoop, de catering, het opruimen: we zijn voor ieders hulp buitengewoon dankbaar. Het laat zien dat er een grote mate van betrokkenheid is bij het wel en wee van de tuin!

Open dag in beeld



Het tuinhuis

door Sonja Vetter



En daar staat ie dan: het nieuwe tuinhuis. We hebben al enorm veel complimenten van iedereen gekregen voor het fraaie ontwerp en de uitvoering. Architect Christine Fuchs, aannemer DonkerGroen en uitvoerders De Tolbrug en Dura Vermeer kunnen trots zijn op het resultaat. Het heeft nog veel voeten in de aarde gehad om tot de uiteindelijke bouw te komen maar toen de vergunning eenmaal was afgegeven, was het varkentje zo gewassen. Nu zijn we bezig met de afwerking van binnen, de aanleg van elektra, water en ecologisch toilet. Zonder Jos, onze penningmeester, zou dit allemaal in de soep zijn gelopen maar Jos en buurman Flip hebben zich een slag in de rondte gewerkt om slimme oplossingen te verzinnen. Zonder rioolafvoer zal er toch een fris toilet verschijnen, de grindbak wordt schoongespoeld met de afvoer van de keuken waar alleen met biologische producten mag worden gewerkt. Het toilet is bedoeld voor de vrijwilligers, niet voor bezoekers. Een uitvoerige handleiding voor het toilet komt op de deur maar alvast één ding: mannen moeten zittend plassen! Dat zal nog enige oefening vergen maar wees gerust: vrouwen doen dit al eeuwen. Tegelijk is de inrichtingscommissie bezig zich te buigen over wat er allemaal in de ruimte moet en kan. Ook hier zal duurzaamheid het leitmotiv zijn: zo mogelijk tweedehands spullen. Tenslotte komen er een groen dak en zonnepanelen op het dak. Maar dan zijn we alweer een paar maanden verder.



Sonja met architect Christina Fuchs

Tuinontwikkelingen

door Maartje der Kinderen

Op pad met vrijwilligers naar Thijsses Hof. Inmiddels is het zomer in de tuin, toch ga ik nog even terug in de tijd naar onze voorjaarsexkursie naar Thijsses Hof in Bloemendaal. Een voorjaarstuin bij uitstek, vol stinzenplanten in een natuurlijk duinmilieu. Als heempark weliswaar een heel ander type tuin dan onze Bloementuin, toch een heel inspirerende plek. Ook door de geschiedenis van het park als cadeau aan Jac. P. Thijsses, voor zijn grote verdienste als promotor van natuurbeleving en natuurbehoud in Nederland. Met de deskundige inleiding en rondleiding zeer de moeite waard. En een duidelijke bevestiging voor ons plan om komende herfst weer meer bollen en stinzenplanten in de tuin te planten, ze maken het voorjaar.

Hoe staat de tuin erbij? April en mei zijn echte race-maanden in de tuin, door de snelle groei verandert het beeld in de tuin per dag en het onkruid groeit even hard mee. We hebben samen ons best gedaan om de tuin zo mooi mogelijk te laten opgroeien en nu in juni staat het er goed bij en bloeit er al veel. Honingbijen, wilde bijen en verschillende soorten hommels konden we overvloedig zien op de open dag. Met name de spectaculaire bloeiwijze van de Zeekool oogstte veel lof bij bezoekers. De meningen over de geur waren verdeeld, iets tussen spruitjes, pies en honing, je moet ervan houden. Storm heeft helaas wel enkele gaatjes geslagen in de borders, dus met steunen en draad vijzelen we plat gewaaide planten weer zo goed mogelijk op. Volgend jaar toch eerder stutten met het nieuwe klimaat. Dan nog iets over een beetje vreemde verschijning in de tuin, de kegelmorielje. Deze soort is vaker als voorjaarspaddenstoel te zien, bij ons in april met meerdere exemplaren in de border langs het Darwinplantsoen.



zeekool



kegelmorielje

Wat zijn de plannen? In de herfst gaan we de border links naast het tuinhuis opnieuw inplanten. Door de bouwwerkzaamheden is dat stuk nu wat verwilderd, streven is om het nog mooier te maken dan het was. We gebruiken aanwezige planten die worden gescheurd en opnieuw geplant. Zoals gezegd gaan we de bollenplekken uitbreiden, niet met nieuwe soorten maar met meer van hetzelfde om het effect te versterken. Gelukkig is er weer genoeg te doen!

Vrijwilliger aan het woord

Interview met Violeta de la Cruz

door Jan Dijk

Violeta vertelt:



"Rijst, banaan, mango, aubergine. Dat verbouwen wij ergens in de Filippijnen. Een eigen tuintje – nee, dat hadden we nou weer niet. Wel hielp ik de burens weleens met verpotten. Later ging het thuis niet zo goed, ik ging bij een tante wonen in de kolossale hoofdstad Manilla. In een flat. Soms liep ik een eindje om. Wanneer ik mensen bezig zag in hun tuintje vroeg ik of ik ook wat mocht hebben om thuis neer te zetten. Soms mocht dat.

Ik wilde het liefst het onderwijs in. Moest daarvoor eerst geld hebben – dus maar een tijdje werken in Dubai zoals zoveel Filippino's, als au pair. Maar daarna ben ik in mijn land met mijn onderwijsdiploma in een bibliotheek aan de slag gegaan. Moeder overleed, ik had genoeg van mijn tante. En een familielid woonde in Alkmaar; ik nam contact met haar op. Het lukte, ik mocht komen. Zo ben ik hier gekomen. Ik deed allerlei baantjes, ook in de zorg. Ik vond mijn man, die is een stukje ouder. Had veel moeite met de Nederlandse taal, mijn uitspraak is nog niet goed genoeg. Ben niet meer zo jong! Maar heb het goed leren spreken en ook schrijven. En ben niet verlegen.

Ik vond het maar vreemd hier. En koud! De bladeren vielen van de bomen, die gingen dus allemaal dood dacht ik. Waarom hakken ze die dan niet om? En ijs, hoe kan dat nou? Je kunt eroverheen lopen. Ik dacht dat ik gek werd. Ik kocht wel eens plantjes voor in huis, maar wist niet precies wat te kopen. Soms kwamen er ineens vruchten aan.

We wonen in de Linnaeusdwarstraat. Ik doe alles zoveel mogelijk lopend. Mijn kerk is de 'Parish of the Blessed Trinity' aan de Zaaierweg in Betondorp*). Onderweg erheen loop ik langs of door het Darwinplantsoen en vaak even de Bloementuin in. Ik zag het telefoonnummer op dat bord. Is dat niet iets voor jou, vroeg mijn man. Bellen durfde ik niet zomaar. Ik naar het stadsdeelkantoor. Die stuurden me door naar vrijwilligersorganisatie ViiA. En die kenden deze tuin. Zo kwam ik hier terecht. En dat wilde ik zo graag. Ik doe het omdat ik rust nodig heb voor mijzelf. Ik geniet van het groen en kom zo vaak ik kan. Zo'n mooie tuin heb je bij ons niet. Ken niet veel namen van de bloemen en planten, dat hoeft voor mij ook niet. De hortensia ken ik nu wel. En de bougainville, want die komt ook bij ons voor. Net als de Chinese roos, de hibiscus. Ik doe in de Bloementuin heel precies wat mij opgedragen wordt te doen. En vind het fijn om hier te zijn. En andere mensen te ontmoeten."

*) Ook bekend als 'het witte kerkje' van Betondorp, hoewel het gebouw allang niet meer wit is.

Het tuinhuis in wording



'piketpaal' gezet door de gemeente



vloer en terras gelegd



aanleg ecotoilet



het tuinhuis krijgt vorm



strataanzicht

Hans Warnau: ontwerpen betekende alles voor hem

In 2015 verscheen een artikel over Hans Warnau (1922-1995) ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van tlu (tuin- en landschapsarchitectenburo Utrecht), het bureau dat door Warnau en collega's werd opgericht. De auteur, Annelies Waterlander, sprak met weduwe Bep en dochter Annemarie Warnau en met Hanneke Toes, huidig directeur van tlu, over "de man die niet beroemd wilde worden".

Jan Dijk maakte een ingekorte versie



Hans woonde in de jaren vijftig in een klein huis in Amsterdam. De woning telde maar drie kamers, dus wanneer de landschapsarchitect op het echtelijk bed zat te ontwerpen sliep zijn vrouw Bep bij de kinderen. "Maar dat was alleen als ik niet mee hoefde te tekenen", herinnert Bep zich de nachtelijke ontwerpessies van haar man. "Ontwierp u ook?", vraag ik de vrouw van in de negentig enigszins verbaasd. "Nee, nee", antwoordt zij. "Ik werkte gewoon als dommekracht", zegt ze lachend. "Ik kleurde de tekeningen in en viel weleens in bij het typen van rapporten en de bijlagen bij tekeningen." Dochter Annemarie voegt vanuit de keuken toe: "ik kan mij ook wel nachten herinneren waarop er lichtdrukken ergens heen moesten en dat jij dan midden in de nacht met de auto naar het station ging." "Dat was voor twaalfen", vult Bep Warnau haar dochter aan. "Voor mij was dat midden in de nacht, want ik was nog klein."

Tijdens vakanties werden de nieuwste ontwerpen in het buitenland bekeken. Talloze studenten voorzag Bep van een kopje koffie. Er was voor Hans Warnau geen scheiding tussen werk en privé, beamen moeder en dochter. "Hij had geen grenzen", vertelt Annemarie, "dus dat werd hem weleens te veel." "Ja, maar zet dat maar eens stop. Dat ging niet", vult Bep haar dochter aan.

"Het ontwerpen was niet alleen belangrijk voor hem, hij was ook belangrijk voor het ontwerpen", vervolgt dochter Annemarie. Het is pas naderhand dat ik mij heb gerealiseerd: oh, was hij dan zo belangrijk? Dan zit je er met je neus bovenop en dan zie je dat niet. Geldt dat voor jou ook?", vraagt Annemarie aan haar moeder. "Ja dat geldt voor mij ook. Ik vatte het nuchter op. Hij werkte en dat vond ik normaal. Ik had niet het idee: goh, wat is hij nou goed bezig of zo. Hij stond echt achter wat hij deed, maar hij was gewoon wars van alles wat daar aandacht aan zou besteden." Die bijzondere ontwerpen, waar Hans Warnau voor wordt geprezen door oud-collega's, ontstonden veelal in stilte. Annemarie herinnert zich nog goed hoe zij zich als kind rustig moest houden als haar vader aan het tekenen was, en Bep vertelt lachend over de studenten die ongemakkelijk in de

woonkamer zaten als Hans Warnau een zogenaamde denkpauze had. Die aspirant-landschapsarchitecten kwamen in het leven van Bep en Hans op het moment dat zij naar Wageningen verhuisden. Met regelmaat vonden studenten van de universiteit hun weg naar het huis van het echtpaar om daar het vak te leren van Hans. Hij was een soort mentor bij wie ze terecht konden met al hun vraagstukken op ontwerpgebied.

Ook Hanneke Toes was destijds één van die studenten. Ze blikt lachend terug op de keer dat ze samen met zes andere studenten hielp bij de realisatie van de tuin van Hans; iets wat voor elke landschapsarchitect een moeilijke onderneming is. Hij ontwierp een vierkant grasveld met bijzondere randen, zo omschrijft Hanneke. Geheel in de stijl met zijn filosofie van het weglaten. Iets wat volgens Annemarie en Bep een invloed was van Mondriaan. Toen de man van Hanneke de tuin voor het eerst zag, liet hij zich ontvallen: "Jij hebt je er ook makkelijk van af gemaakt". Hans vatte dat niet op als een belediging maar als compliment. De tuin moest er juist niet ontworpen uitzien, zo legde hij uit.

Als een student met iets kwam, een vraag bijvoorbeeld, dan moest Hans daarover filosoferen. Zo'n denkpauze kon aardig lang duren. Soms wel een minuut of tien, of een kwartier. Dan zag je die studenten die daar dan bij zaten een beetje schuiven op hun stoel. Zo van: "zeg nou een keer wat". Dat was wel spannend voor hen soms." "Wat je van veel studenten daarom ook terug hoort is, dat ze het leuk vonden dat jij er was", zegt Annemarie tegen haar moeder. "Jij zorgde voor de hapjes en de drankjes, terwijl pa gewoon zat te zwijgen boven zijn werk. Ik denk dat dat hem een hele hoop gesteund heeft. Jij was toch een beetje de smeerolie op zo'n moment." "Ja, ze werden zenuwachtig als pa zijn mond hield. Dan vroeg ik: "wil je nog een kopje thee of koffie?" Ik kon er dan een beetje beweging in brengen. Die zwijgmomenten van dat denken die duurden lang, maar dat waren de ontwerpmomenten." Volgens moeder en dochter kenmerkten die denkpauses het ontwerpproces van Hans Warnau: "Andere ontwerpers waren soms al klaar voordat hij goed en wel iets op papier had".

Recensie

door Sonja Vetter

Gerrie Andela en Anja Guinée

Tuin- en landschapsarchitect Hans Warnau – Vanzelfsprekende schoonheid

Uitgeverij Blauwdruk, 2006

In het voorgaande stuk dat Jan Dijk bezorgde, wordt de landschapsarchitect Hans Warnau al belicht hoe hij 'als mens' was maar wie werkelijk iets te weten wil komen over de landschapsarchitect en zijn betekenis voor Nederland, moet beslist dit boek lezen. Toch is het noodzakelijk om het eerstgenoemde stuk hierbij te betrekken omdat het verklaart waarom deze architect, die toch zoveel voor het Nederlands stedelijke landschap heeft betekend, relatief onbekend is gebleven. Hij was inderdaad een persoon die absoluut niet op de voorgrond wilde treden en die vond dat zijn werk niet een dusdanige signatuur moest hebben, dat men overall een 'Warnau' herkende. Integendeel. Het werk moest van een 'vanzelfsprekende schoonheid' zijn. Hij is een fundamentele vernieuwer geweest in de jaren vijftig en zestig: recreëren in de natuur werd door hem iets dat hij wilde gunnen aan alle Nederlanders en niet alleen een elite. Uitvoerig wordt in dit boek uit de doeken gedaan welke betekenis Warnau heeft gehad met zijn ontwerpstyl voor de nieuwe kernen in Lelystad, Dronten, Swifterband en Biddinghuizen. Massarecreatie mogelijk maken in samenwerking met allerlei stedenbouwkundigen zoals Van Eesteren en Johanna Mulder in Amsterdam. Onze Bloementuin van Darwin en Park van Darwin zijn ook voortgekomen uit deze duidelijke visie op het landschap en – omdat beide nog bestaan – uniek voor Amsterdam. Het is een prachtig boek vol met illustraties dat de figuur Warnau van alle kanten belicht. We zullen ervoor zorgen dat het boek in ons nieuwe tuinhuis een prominente plaats krijgt.

Varia

Bijentelling. We deden op zaterdag 13 april weer mee met de nationale bijentelling. Het was een zonnige dag maar door een straffe wind toch behoorlijk koud. We telden in totaal maar 25 wilde bijen en dat viel ons erg tegen. We hadden immers voorjaarsbollen en andere vroegbloeiërs in de tuin gezet, juist om méér bijen te trekken! Maar ook landelijk werden maar weinig wilde bijen geteld, zo'n 40% minder dan vorig jaar. Volgens de organisatie van NL Zoemt kwam dat door het kille weer van dat weekend, dan vliegen bijen niet graag. Toch maken we ons niet echt zorgen, want op warmere dagen, zoals de Open Dag, ritselt en zoemt het in de tuin van de insecten, ontelbaar veel!

Huygensmarkt. Op zaterdag 15 juni stonden we met een kraam op de markt van het Chr. Huygensplein. De stemming op het plein was zeer gedrukt door het nieuws over de plotselinge dood van Broer Soolsma. Toch spraken we met voorbijgangers en maakten reclame voor de tuin. Het leverde weer enkele nieuwe vrienden op.

Ledenbestand. Het gaat goed met de vereniging. Op dit moment hebben we 99 vrijwilligers waarvan er 56 daadwerkelijk actief zijn, 202 leden, 46 donateurs en 63 belangstellenden. Omdat er nogal wat combinaties (zoals lid/donateur) voorkomen, komt het totale aantal relaties, dus vrienden van de vereniging, uit op 361.

Vereniging Vrienden van Park Darwin

Je kunt op verschillende manieren Vriend zijn van de vereniging:

- **Leden** betalen €10 per jaar en kunnen meepraten en meebeslissen op de ledenvergaderingen.
- **Vrijwilligers** werken één of meer dagdelen per maand mee in het onderhoud van de tuin, altijd onder leiding van een tuincoördinator.
- **Donateurs** steunen de Vereniging met een vrijwillige financiële bijdrage.
- **Belangstellenden** ontvangen alleen de nieuwsbrief.
- **Combinaties.** Een vrijwilliger is niet automatisch lid. Als je naast het meewerken in de tuin ook financieel wilt bijdragen en lid wilt worden, of als je als lid ook in de tuin aan de slag wilt, kun je dit opgeven bij anna@vriendenvanparkdarwin.nl. Als je als lid méér betaalt dan het lidmaatschap, ben je automatisch ook donateur.

Alle Vrienden ontvangen de nieuwsbrief.

Bankrekening: NL93 SNSB 0935 4092 54 t.n.v.

Vereniging Vrienden van Park Darwin, Amsterdam.

Facebook

Voor het laatste nieuws volg ons op

Facebook:

www.facebook.com/vriendenvanParkDarwin
of nog beter, like ons



Colofon

Aan dit nummer werkten mee: Jan Dijk, Maartje der Kinderen, Anna Tomson, Sonja Vetter
Redactie: anna@vriendenvanparkdarwin.nl